

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

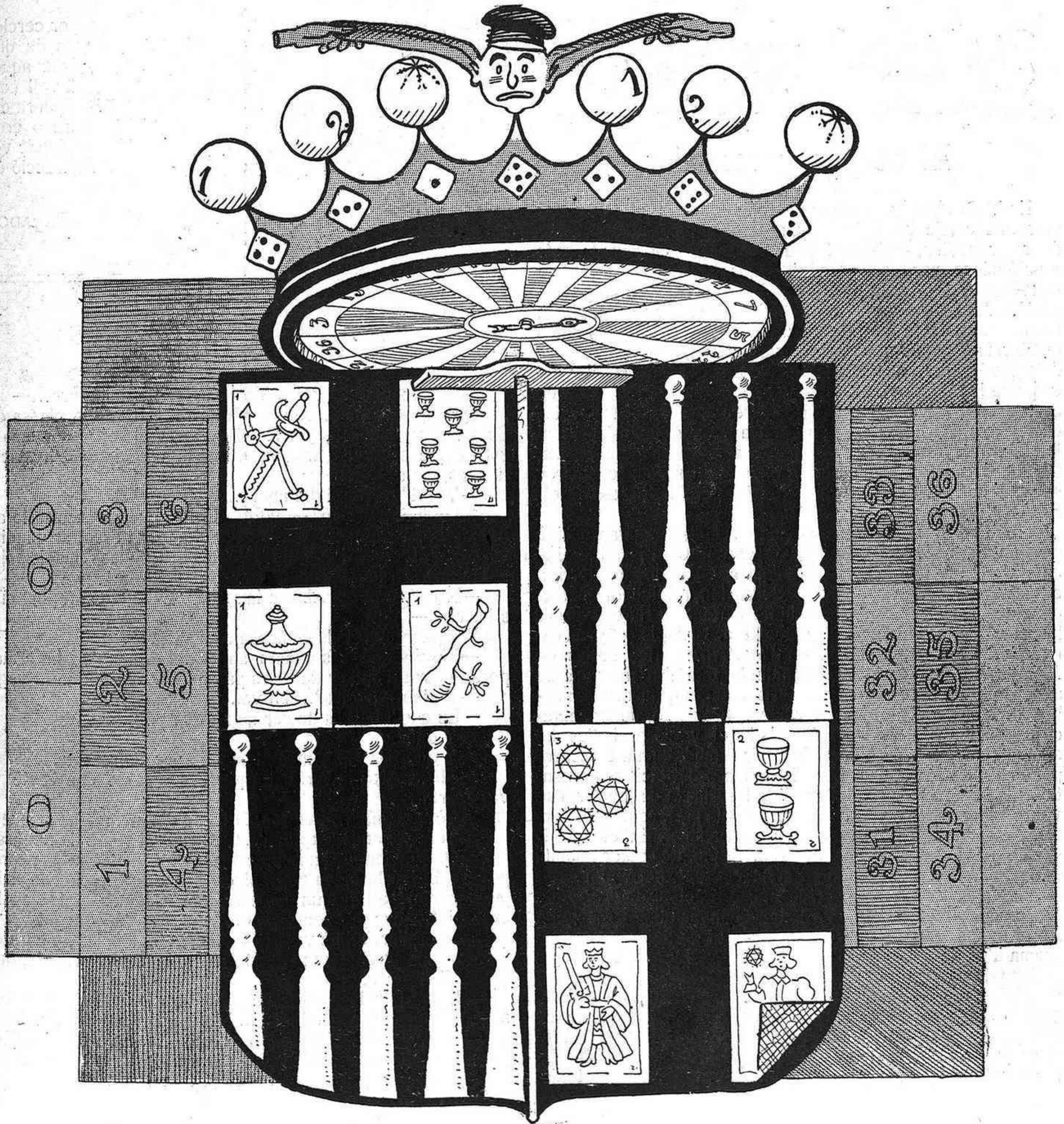
BARCELONA, 4 DE FEBRER DE 1910

NÚM. 1623 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

SERVEIX?

Projecte de reforma de l'escut de Barcelona.

La nostra denuncia

Divendres, cap al tard, varem rebre, per boca d'un amable representant de l'autoritat, una inesperada notícia: L'ESQUELLA d'aquell dia havia sigut denunciada.

Motiu? El gravat que figurava en primera plana y que tots els nostres lectors deuen recordar perfectament.

Complint les ordres rebudes, el referit representant va anar primer a l'impremta a recullir el motllo del dibuix denunciat, y després vingué an aquesta administració, d'aon va endur-se'n els pocs exemplars que del número quedaven.

Es inutil dir que esperem molt tranquils el fallo de la Justícia, y que no deixarem de comunicar als nostres estimats lectors la solució que l'assumpte tingui en son dia.

El senyor governador

En Vital Aza y en Benavente han portat al teatre tot el sentit comic d'aquets senyors governadors, que, en l'art de regir pobles, potser sí que s'emporten la tallada més substancial, però que desde'l temps de Cervantes fan de para-llamps de la política, de *mater dolorosa* de la governació, d'hereus escampa de l'higiene y el joc y els ports, on tenen de donarse dotzenes de patents per dia y les actes electorals. ¡Que'n va passar d'aventures aquell primer pare dels governadors que's deia Sanxo Panza!... Això sí, d'aventures de joc no'n té cap. Aleshores els daus y els jocs de cartes no s'amagaven, perquè eren uns honorats modos de viure, y la gent, ab tanta guerra y tanta inquisició, fent joc feien alegria. El joc no portava als governadors disgustos, però tampoc cobraven. La llei de les compensacions se veu que es la única que regeix pera'ls Sanxos y els Sanxets.

No deü, doncs, el senyor Suárez Inclán, agafarse això del joc tant a la valenta. Que juguen? Que juguïn! Això es europeu y de bon tò. Se juga a Ostende, a Biarritz, a tota la *Côte d'Azur*, a San Sebastián, a Dieppe, en tots els cercles aristocratics, y ont hi ha content de riure y diners pera arriscar a un «rei» o un «caballito». El llapis del gran caricaturista *Sem* presentava, en l'*Illustration*, les taules de Montecarlo, on tota l'intellectualitat, tota l'aristocràcia de sang, tota la banca y la galanteria francesa, meditaven sobre l'inconsecuencia de les cartes. ¿Per què, doncs, enfadarse tant perquè a Barcelona's jugui y els periodics ho diguin, si el joc es *chic*, y deü tenir també, com a tot Europa, un xic de llibertat? ¿No tenim, ab la prostitució reglamentada, la llibertat de l'amor, y ab la loteria, la de jugar sense veure'l joc? Doncs per què no exténdrela més, aquesta llibertat, fins arribar a ferla un dret constitucional. En el principat de Mónaco el qui hi vagi, contra'l jòc, deü esser enemic de la patria. Aquí no tenim d'arribar a tant, però si l'estat fa de *maqueron*, jo no sé perquè no pot actuar de *croupier*, escampant arreu la joia de poder guanyar diners asseguts. Ab el temps encara veurem la llibertat de jugar en el programa d'algun partit. Si hem tingut el *pan y toros*, per què no hem de poder tenir el pa y cartes?

No'ns denunciï altra vegada'l senyor governador. L'ESQUELLA, ab aquestes coses, sembla que perd, y lo que fa es guanyar, y no es qüestió de que'l governador jugui a denúncies, guanyant nosaltres ab més seguretat que si apostessim a una sota d'aquelles que sempre surten. Per més que tenim

entès que'l senyor governador pensa com nosaltres, y que totes aquestes denúncies, aquets enfados, aquet violent parlar contra'ls conservadors, ho fa pera veure si troba un successor cansat d'un govern civil ple d'espines y on sembla que's mana y s'es dependent. En Collaso es el virrei de Catalunya, per dret propi y perquè ja li ve d'anys, y com que no es possible un diumvirat, la competencia d'autoritats es constant, y el senyor governador pateix d'aquesta divisió de poders, que an ell el castiga ab una *capitis diminutio*. La dimissió den Collaso sembla que era motivada per aquesta lluita de sobiranes: la del cacic tradicional y la del governador. ¿No haurà cercat un pretext, el senyor governador, pera resoldre en contra seva aquet plet? Si el senyor governador no s'enfadés, ens jugariem alguna cosa a que sí, però tenim por de que'ns torni a denunciar per jocs il·licits, després d'haverho fet per injuries.

**

Hem tornat a passejar per carrers y per balls, per cercles y tavernes. Molt pintoresc y molt alegre. ¿En nom de què s'ha d'imposar l'autoritat? ¿Per què hem de contrariar aquet desitg de l'home, de creure en l'Atzar, si es tant vell com l'humanitat, si els nostres primers pares, sota la figuera del Paradís, ja's jugaren alguna cosa al primitiu cara o creu o a la morra? Fet y fet, trobem que tot això, es lo unic verament sugestiu y europeu que pot presentar l'Atracció de Forasters.

PARADOX

La millor disfressa

—Caram, que be ve!... Vostè'm treurà del apuro...—

Qui ab aquestes paraules m'atura al mitg de la plassa de Sant Jaume, es el senyor Ramis, es dir, al sér més avaro y estret que s'ha vist al món, desde la creació de l'avaricia fins als nostres dies.

—Vostè'm treurà del apuro...—

—De què's tracta?—faig jo, disposantme a escoltarlo ab la mateixa resignació que's necessita pera escoltar un discurs den Morros, o la lectura de les ordenances municipals.

—De què's tracta?—

—No s'ho pot arribar a imaginar. Es lo més original que s'ha vist.—

Y el senyor Ramis comensa a explicarse.

—Figuris que uns quants amics del Casino s'han armat pera donar un ball, y de totes passades volen que jo hi vagi.

—Y això l'amoïna?... Hi va... y *san-seacabó*.

—Es que'l ball ha de ser de màscares.

—Y què?

—Y que fins els homes hi hem d'anar disfressats.

—Ah!... Això ja varia d'aspecte. De modo que vostè, si vol anarhi...—

—Còm si vull?... Per forsa hi haig d'anar. Ho he promès.

—Veïam, doncs, expliqui's. Què voldria vostè de mí, ara?

—Que'm dongués un bon consell. Com vostè ja pot comprendre, ni per la meva edat, ni per la representació que tinc, puc anar al ball fet un mamarratxo. Además,—això es lo essencial,—tinc gran empenyo en que ningú'm conegui

—Ja entenc. Vostè voldria un disfràs bo, bonic... y barato.

Agafant al vol la meva indirecta, el senyor Ramis, una mica ofès, protesta.

—Barato no ho he dit. Gastaré tot lo que sigui necessari. La qüestió es quedar be... y que no'm puguin conèixer.

—Per què no's disfressa de dominó?... Es un traje que, portat ab aire, dona al individu una distinció particular.

—Potser sí, pero es una cosa ja tant vista!

A Cauterets.—*Un salt de skis.*

SPORTS D'HIVERN, A FRANSA

A Aigües-Bones.—*Una luge de vuit.*

—De guerrer, doncs.
 —Deu me'n guard! ¿Aon voldria que anés ab tota aquella ferramenta a sobre?
 —Y de torero?
 —Fugui!... No estic pera anar a ensenyar les etxures del cos, y a exposarme, de pas, a les bromes pesades dels amics.
 —Y de *pierrot*?
 —Hum!... Disfressarse de *pierrot* es casi casi, sentar voluntariament plassa de bútxara. No fa per mi.
 —Y de pescador?
 —Se'm figura massa ordinari.
 —Y de municipal?
 —No m'agrada, ni en broma, posarme en el lloc de l'autoritat.
 —Y de capellà?

—Fóra una profanació.
 —Y de senyora?
 —*Vade retro!*...
 —Doncs, senyor Ramis, ja no sé què dirli: 'm dono.
 —Es possible!... Tant aviat acaba els recursos?...—
 Una idea genial acudeix de pròmppte al meu cervell.
 —Ja ho tinc!...
 —Sí?
 —Una troballa!...
 —¿Y es un disfràs elegant, digne y, sobre tot, capàs d'assegurarme l'incognit?...
 —Ab seguretat absoluta. Escolti.
 —Soc tot orelles.
 —Vostè, el dia de la festa, se'n va al ball sense disfressarse de rès. Entra al saló, ben serio y ben tibet, y comensa

LA FI DEL MÓN

—Mamà, ¿m' deixarà fer festa aquell dia?

a repartir duros a totes les persones amigues que se li plantin al davant.—Té tu, un duro; y tu, un altre duro; y tu, un altre, y té, y té, y té... A cada conegut, un duro.

—Be, y què succeirà llavors?

—Que, ab tot y anar vostè ab el trajo usual, *no'l coneixerà ningú.*—

No sé si el senyor Ramis m'ha entès o no m'ha entès. Lo que sí sé, es que l'home's queda mirant en l'aire, fonament preocupat, y que jo, aprofitant la seva torbació, tiro carrer del Bisbe amunt y el deixo sol, meditant, al mitg de la gran plassa.

MATIAS BONAFÉ

Mirant el cometa

He llegit (no sé si es veritat) que aquet nom de Drake, donat al cometa ara visible, se deu a la mala interpretació d'un telegrama, on va llegirse *drake* en comptes de *great*. Sia com sia, la qüestió es que'l bateig dels cometes ab el nom del descobridor respectiu es una curiosa revelació de la set d'immortalitat humana. Una criatura'm preguntava, ingenuament, un dia: ¿Còm han pogut els sabis averiguar el

nom dels estels?—Batejantlos—vaig dirli.—Però quan aquet padrinatge entre homes y estels arriba a l'extrem de donar als estels els noms mateixos dels padrins humans, la *gloriola* científica toca al seu punt més excels. ¿Recordeu aquella pintoresca rivalitat entre dos personatges (Forysth y Hudelson) de la novela *La casa del meteor*, de Juli Verne, empenyats, cada un d'ells en donar el seu nom exclusiu a un bòlid entrevist un mitg-dia?

Lo que podriem dirne *els honors de la constelació* va esser concedit únicament, de primer, als déus, a les deeses, als grans heroes mítics. Cada esbart de constelacions era una llegenda; entre constelació y constelació hi havia un lligam de divines rondalles. Així el nucli de Perseu, Pegàs, Andròmeda, Medusa. No sabrem dir si la tradició de poetisades histories humanes va esser elevada a la figura simbòlica de les constelacions, o si, inversament, van treures de la vaga figura y de la contigüitat de les constelacions, humanisantles, els cicles mitològics. Altres vegades, com en el cas de la cabellera de Berenice, els poetes elevaren y transfiguraren en constelació les belles coses de la terra, quasi sempre pera adular reis y poderosos.

Tant com els astrònoms moderns han anat descobrint astres y més astres, aplicant els avenços de la ciencia terrenal a l'ultra-investigació dels espectacles

apa

GENT DE NEGOCIS

- Ha vist?... Les aigües de París pujen.
—Sí?... Potser, doncs, seria ocasió de comprar...

celestials, han donat noms de divinitats pagàniques a les noves estrelles. Així, quan Herschell va descobrir el seu planeta, el nom d'Uranus, designatiu de tot el cel, va esser concretat o cristallinat en el nou astre; y quan Leverrier va trobar el seu, va donàrseli el nom de Neptú, qui abans era la divinació antropomorfa de les mars. En el descobriment dels satel·lits o dels asteroides, el procediment ha estat igual. Aquesta dolçor de poesia perfumava la ciència astronòmica, ja de sí tant objectivament poètica. Y així els déus caiguts de Grecia conservaven gloriosament el domini dels cels, ja que havien estat expulsats de la terra, indigna de sentirlos.

Pera els cometes, la regla ha estat donarlos el nom del primer observador. Així els sabis han pogut veure desdoblarse, allà dalt, una il·lusió d'ombra d'ells mateixos. Mentre els naturalistes veien inscriure's llur nom, com una «infusió d'home», sobre el nom doble de les espècies animals y vegetals, aquells astrònoms posaven altres noms humans sobre l'esfera inflamada dels estels, sorprenentlos ab l'aigua invisible d'aquet bateig en mitg de la marxa vertiginosa. Qui sab? Aquell vol perdut en els abims inimaginables, tal volta deixarà, ab el rastre lluminós, un rastre humà sobre l'èter, una salutació als mons que no veurem mai...

Després de tot, les terres noves, qui ens pareixen ja substancials ab llur nom, degut al nom dels descobridors, són tant inconscients d'aquesta nominació com els estels. Amèrica passeja el nom de Vespucci, Rhodesia passeja el de Cecil Rhodes, a través l'espai, ab la mateixa indiferència que aquet planeta magnífic, Venus, passeja el nom de la deessa dels amors.

ABANS DE L'ESTRENA

- Amic Xavier, m'haurieu de fer un favor..
—Digui.
—Quan demanin l'autor, sortiu a les taules en representació de l'Oscar Wilde.

Però els homes moren, y la trassa de llur esperit queda, pera nosaltres, en el flanc de les coses eternes. Es com la senyal d'una carícia de mà, d'una carícia sobre la comba d'una cosa qui passa, petit insecte, illa, continent, estrella... Es, en fi, aquesta essència sutil, ilusoria, bella de la seva propia falsetat, com tots els déus: la Gloria...

L'home es ja pols, terra en el fons de la terra; però altres homes, vinguts darrera d'ell, se diuen, tot mirant, cel endins, una brillantor que retorna del seu viatge de cent anys: «El veieu? Es el cometa Biela, o el Daniel, o l'Halley.» Y com les coses eternes venceran sempre a les coses temporals, ningú pensa ja, a través del nom de l'estrella, en el nom de l'home. La personalitat de l'estrella ha substituït la personalitat de l'home. Definitivament, l'home ha esdevingut estrella, y es el seu mateix esperit, y no ja el seu nom, qui, divaga a través dels camins sens terme, portat per unes ales de foc...

Es una gloria? Es un dolor?
Qui sab!

GABRIEL ALOMAR

Gent coneguda

IV

Se sab cert que a Adam y Eva,
jvès si es vella la cansó!
ja'ls hi va llegí, una tarda,

LES INONDACIONS DE PARÍS

Un salvament, al moll dels Grands Augustins.

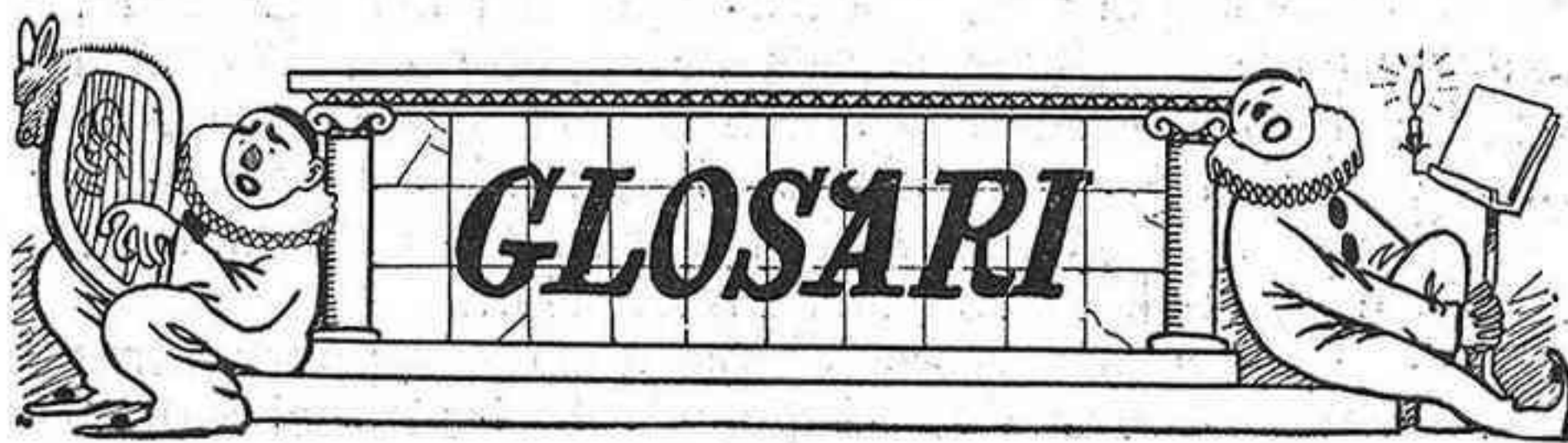
una escena d'El Rectó.

No hi ha potsê a Barcelona fuster ni emblanquinadô que no hagi hagut d'aguantarli una escena d'El Rectó.

Y el dia que'l món s'acabi dirà a Deu Nostre Senyô:

—Permeti'm: vaig a llegirli una escena d'El Rectó.

KIKIRIKÍ

SOBRE L'EXPOSICIÓ DEN NONELL

En Nonell ha triomfat ab la seva exposició. Ja era hora. Desde els temps que va comensar ab aquells caracteristics dibuixos, tant personals, tant expressius, sintetisació plàstica y vivent de les miseries y monstruositats de l'home, no ha deixat mai de treballar ab fe, ab perseverancia, y fins ab voluptuositat. Dintre l'art reduït de casa, en Nonell s'ha anat fent una alta personalitat d'artista independent, d'artista esquerp, d'artista que no's doblegava a les exigencies de la moda. Y aquet modo de ser y de pintar, si li feia guanyar simpatia an els cors joves y entusiastas, escamava al comprador, que no vol encaparrarse ab efectes plasticos de miseries, ni ab preocupacions estètiques.

Aquet no vendre den Nonell, aquesta fe en sí mateix, aquest anar fent el seu camí, aquest anar fent la seva, sense mirar a la dreta ni a l'esquerra, es lo que'l feia interessant als independents y als rebels. «Ja que no ven, deien, senyal que està be.» «Ja que no es del gust

del burgès, senyal que es del gust dels artistes.» «Ja que no li compren els quadros, es senyal de que no'ls entenen.» Y com que tothom té raó, en el món, segons com se miren les coses, y aquí a casa ens hem avesat que, pera pintar y fer literatura se té de viure de flors y núvols, en Nonell era estimat perquè, tenint talent y fe, anava pintant sense viure.

Però ai!, en Nonell ha venut! Ha venut vinticinco o trenta quadros en la darrera exposició! Tant predicar en el desert, ha fet que'ls burgesos hi anessin y se n'emportessin els quadros: y adeu, Nonell, d'aquí en endavant! Adeu, independència! adeu, fe! y adeu, noble idealitat de les miseries del viure!

Desde'l moment que en Nonell ven, es que fa pintura de venda. (El moviment se demostra caminant.) Desde que's guanya la vida, es que no té dret a l'art! Desde que paguen les seves obres, es senyal de que les comprenen! Y en la nostra pràctica terra el que'l comprenen està perdut: podrà pintar com abans, ab el mateix amor d'abans, ab la mateixa independència, ab la mateixa voluntat, però els joves independents ja no li perdonaran mai més el que s'hi guanyi la vida!

No! En la nostra Barcelona, tant culta, tant avensada, tant atapaïda de centres d'extracte de civilitat, no ho podem sofrir, no ho podem veure, que, fent coses que no son utils, l'artista's pugui alimentar, y pugui dur la roba neta, y tingui quartos pera que el barber litalli els cabells de tant en tant! Aquí l'artista ha de ser home que treballi pel gust dels altres, y els altres no paguin la feina.

Desitjem an en Nonell que vengui lo que pugui, y com més millor, però si vol conservar incólume la simpatia y el respecte que donen l'independència, li aconsello una cosa: que d'aquí en endavant, per poc que pugui, vengui els quadros d'amagat, o que'ls vagi a vendre a l'extranger, y fassi veure que no ven.

Si no ho fa aixís, pobre Nonell! Farà pocs diners pera viure, però en farà masses pera que'l respectin.

XARAU

Davant de l'estació Saint-Lazare.

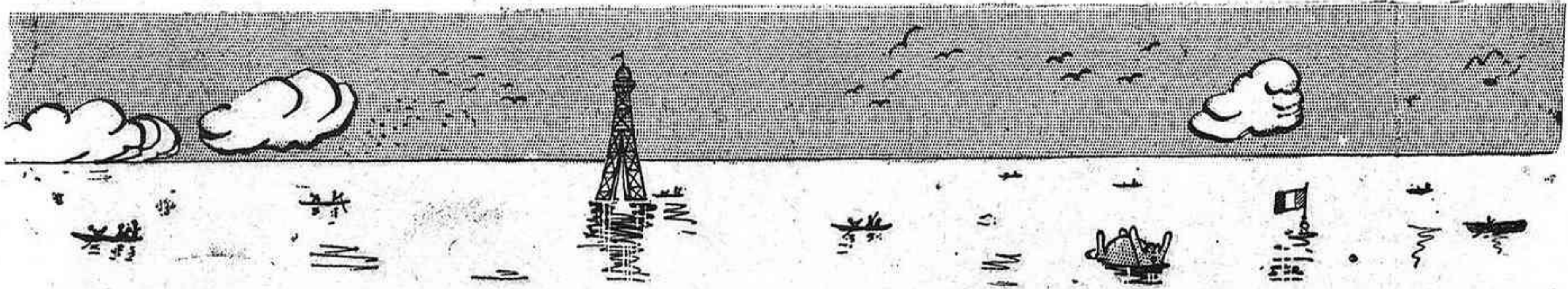
LES INONDACIONS DE PARIS

La plassa de Roma, desde'l carrer Rocher.

El triomf dels artistes catalans

De l'altra banda dels Pirineus y d'enllà de l'Oceà, arriben aires de triomf pera la nostra terra. Catalunya y l'art català triomfen en la persona de catalans genials. L'escultor Josep Clarà, a París, y el music Enric Morera, a Buenos Aires, han conquerit darrerament profits y glories.

El triomf d'aquets dos artistes nostres es, per dirho aixís, oficial. Els governs de la República Francesa y de la República Argentina han consagrat els merits den Clarà y den Morera, respectivament. El ministre de Belles Arts de Fransa ha ordenat l'adquisició d'una escultura den Josep Clarà ab destí al Museu d'Art modern del Luxemburg, y el govern argentí ha encarregat al mestre Morera la composició de l'«Himne a l'Independencia», que una grandiosíssima

PARIS. VISTA GENERAL

massa choral cantarà ab motiu de les festes del Centenari de l'indpendencia d'aquell país.

Catalunya ha de rebre ab immensa alegria aquestes noves, en quant signifiquen el triomf de fills seus meritíssims que l'honoren y l'enalteixen davant del món. Però després d'aquesta primera impressió d'espontania y cordial alegria, cal que reflexionem sobre'l fet de que la majoria dels artistes catalans, pera triomfar, han d'allunyar-se de la patria seva y han d'anar a estrangeres terres.

Ja fa molts anys que'ls artistes de casa s'ofeguen y s'assequen dintre de Catalunya. El nostre ambient sembla que sigui poc respirable pera'ls artistes. La gloria ja arriben a assolirla després de pujar un Calvari dolorós; però quasi be mai aconseguen el profit material, el pa, que també ha de tenir l'artista a la taula de casa seva...

Està be, està molt be, que'ls nostres artistes aixequin la volada y vagin a fer coneixer a les altres terres les excel·lències del seu art y el geni de Catalunya. Però fa tristesa pensar que això resulta, en la pràctica, no una expansió gloriosa, sinó una determinació d'homes que aquí no poden guanyar-se la vida, y que emigren ab les maletes buides y plorant de rabia.

Cal que'ns en previnguem d'això els catalans. Cal que les nostres corporacions hi cerquin un remei. Siguem esplèndids ab els artistes. No permetem que'l seu esperit s'enfosqueixi lluitant ab les aspres dificultats econòmiques. De lo contrari, desde fòra ens seguirien donant llissons que'ns avergonyirien, y s'parlaria ab menyspreu d'un poble que llença indiferentment de casa seva el gloriós tresor que son els grans artistes.

WIFRED

PRIMER LLIBRE DE DÒNES per *Eduard Girbal Jaume*.—L'autor dels versos que tenim a la vista, jovincel inexpert, encara que florejat, al batejar aquet primer volum ab l'intent de publicar-ne un segon, no ha atinat en una cosa que li pot donar mala fama. Quan entrin a una llibreria a preguntar:—Que tenen *Llibres de Dònes?*...—el llibreter, si no atina tot seguit ab en Girbal, arrufarà'l nas, guaitarà de reüll al parroquià, y respondrà:—Y ara!... Què s'ha cregut, vostè?...—Ignora, Missenyor Girbal que'ls *llibres de dònes* constitueixen, en termes llibrerístics, un gènere de contrabando? Igualment desacertat pot dir-se que ha estat al posar el nom de la senyora Karr en lletres grosses a la coberta. Qui s'arriscarà a demanar el preu d'un llibre que diu *Karr*, avui que per una trista pesseta pot adquirir tothom les *Cien mejores poesias?*

Sentim haver de manifestar que la nova producció del jove versaire denota un avens molt migrat en la seva cursa literaria. D'ensà de *La corda viva*, ha donat un pas tant insignificant, que no arriba ni al pas de pussa de Santa Llúcia. Les dònes que intenta retratar en aqueixes estrofes d'aprenent no passen de

nines de fira, y es que les ratlles curtes de que's val pera pin tarles no vibren a l'intensitat d'un sentiment, sinó a l'esfors d'un banal capritxo. Cal fruir una emoció veritable y sentir necessitat d'escriure-la, abans d'agafar la ploma; y sinó, un hom, per premiat, accessiat y consagrat que sia, cau sovint en vulgaritats com aquesta que's llegeix en el *Madrigal*:

*Quan te tinc tant a la vora
se m'atura fins el cor,*

en tonteries com el *Discreteig*, que sembla tot ell una *gazetilla* rimada, y en erros de forma com aquell de *Follia*:

*Y, al baixar de la carròssa,
mostrant la sabata ròssa,*

llibertat de consonancia que no's permetria, ben segur, ni l'amic Noguera Oller, ab tot y ser un dels poetes més anarquistes que roden per aquí.

Tres composicions ben ensopegades, tot sensibilitat, figuren, no obstant, en el llibre: l'*Oda al primer petó*, la *Reconvenció a una dansadora*, y la cansoneta *El Rodamon y la Molinera*, que estarien més be si l'autor les hagués deixades dormir una temporada, fenthi després un bon *baldeo* d'assonancies de mal gust. Però, així com tres mosques no fan un grapat, tres composicions no fan un llibre, y l'excés de palla no deixa veure'l gra.

Ah!... y no se la cregui a *Sassenyora Carme* quan li recomana, en el proleg, que's deixi de musicalitats pera fer obra intensa; la poesia sense música es mèl, però, poesia ab música es mèl-y-mató.

Adornen les planes del *Primer Llibre de Dònes* nombrosos dibuixos, originals de nostres més aixerits artistes. No es extrany, doncs, que les ilustracions sien un excelent daurat pera empassarse insensiblement la píndola.

PROSADORS NORD-AMERICANS.—Un bonic servei d'importació literaria ha vingut a prestarnos aquet simpatic llibre. El formen una escullida colecció d'articles d'escriptors nord-americanos no contemporanis, y, per tal, la majoria d'ells desconeguts pera'l nostre poble, entre'ls quals s'hi compten l'Irving, en Kirke Paulding, el Dr. Franklin Prescott, Jefferson, Bancroft, etc. Els contes y estudis d'aquet volum, que es el 102 de la *Biblioteca Popular de «L'Avenç»*, han sigut curiosament traduïts per don Rafel Patxot y Jubert.

FUNDACIÓ HORACIANA D'ENSENYANSA.—Follet de propaganda que ha publicat enguany la susdita institució educativa, en el que s'hi condensen els diferents estudis que tracta y la manera pràctica d'expandirlos.

CREPUSCLE.—Emocionant quadro dramatic, original de don Santiago Gomila, que acaba de publicar la *Biblioteca de «Joventut Teatral»*. Té condicions escèniques y està escrit en prosa cuidada.

LO FRARE y LA PASTORA.—Cansó popular catalana; una de les més escaientes ab que compta l'acreditat *Cançoner Popular*, quin número d'ordre es el 81.

CALENDARIO DEL OBRERO, PARA 1910, per *J. J. Morato*.—Llibret utilíssim pera la classe a la qual va especialment destinat. Conté nombrosos datos, un *santoral*... sense sants y alguns treballs literaris, adequats a la índole de la publicació.

SEPT SCIENCIES

—Ens duràs a passejar per la rua, Vadoret?
—Nó; que no feu més que jugar davant de tothom, y... vaja, no vull compromisos.

LICEU. — Quina tragedia emocionant, la d'Oscar Wilde! Quin gran poema musical, el de Strauss, y quina *Salomé* més admirable la Bellincioni!... Poques, ben poques vegades s'haurà donat el cas d'una compenetració més perfeta entre autor, músic y intèrprete. L'obra té un sol acte, un acte llarg, llarguíssim, que dura prop de dues hores y té la virtut de no fadigar ni an els que miren ni an els que escolten. Els no iniciats podran trobar, de primera impressió, extranya, excèntrica la partitura del més gran dels actuals compositors; però si fixen l'atenció en lo que passa a l'escenari, y més que en l'acció y en les figures, en l'estat d'ànim dels protagonistes, no podran menys que regoneixer que, en mitg d'aquell devassall de música, cascata inestroncable de sonoritats atrevides y originals, que semblen dissonàncies y no són sinó meravelles harmòniques perfectament teixides pera fons d'un brodat hermosíssim format pels motius del cant, hi ha una veritable font de melodies poètiques, plenes de sentiment y radiants d'alegria o de dolor, segons les situacions y l'esperit dels personatges; com no podran tampoc negar que aquells motius lliguen tant adorablement ab els moments dramàtics, que ha de ser molt llec el qui no'ls compregui y no s'hi entregui desde'ls primers compassos.

Com que quasi be es una y única la situació, no cal consignar aquí els fragments notables; no n'hi han de fragments, y tot ho es de notable. Es un entrellat admirablement compost de diver-

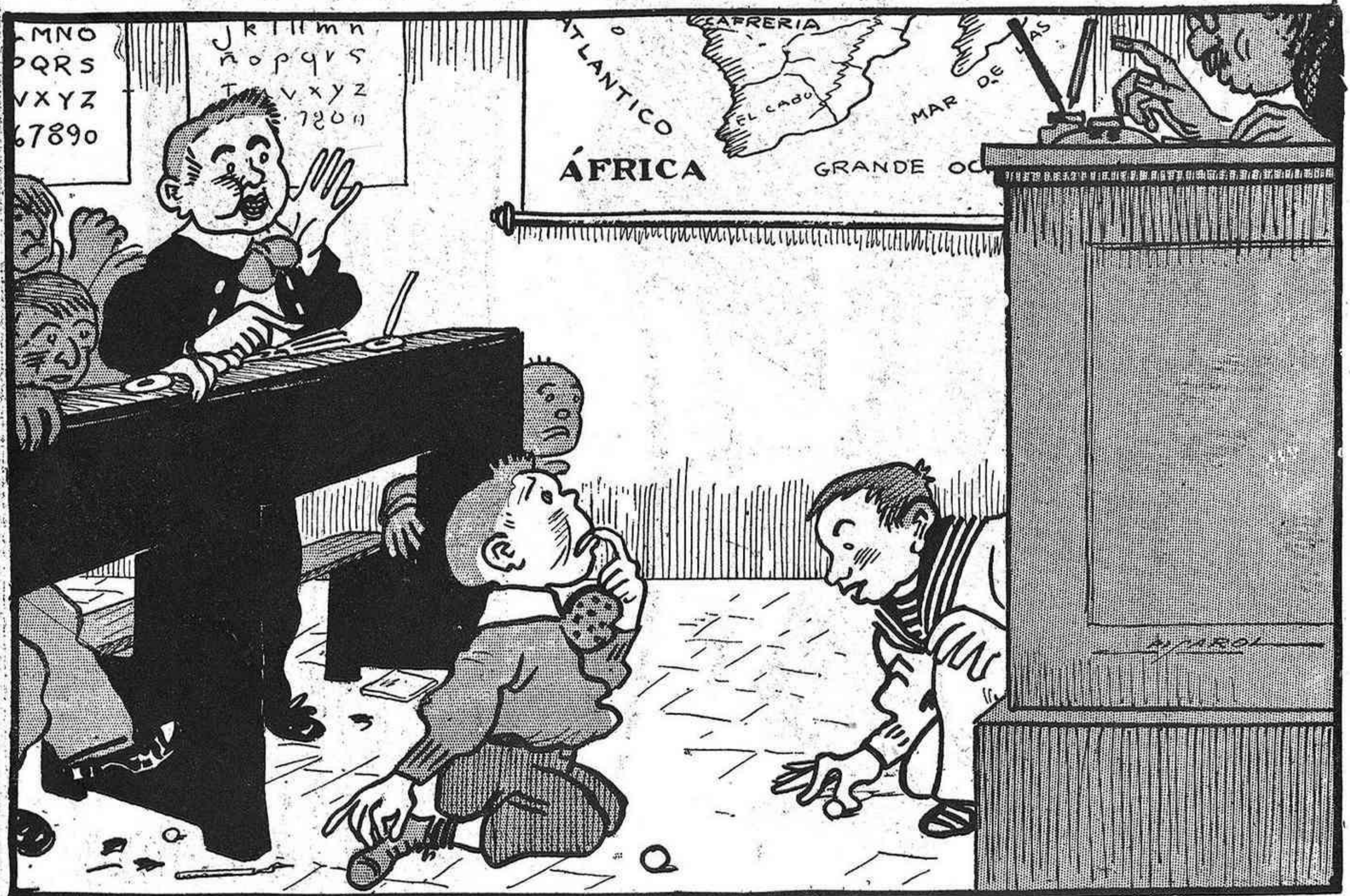
ses belleses rítmiques, lliures, *revolucionaries*, formant una magnífica unitat, que produeix, també, en l'espectador diferents emocions estètiques, ab el predomini sempre d'una sola y profunda emoció artística. Aquesta mal explicada impressió es la que'ns ha produït la primera audició de *Salomé*, y no creiem que les successives ens fassin variar el judici.

Respecte a l'interpretació, tot un vocabulari d'elogis s'hauria d'abocar damunt de la Bellincioni, que canta y s mou ab un art y una intenció que no es extrany deixessin satisfet al propi Strauss. Tot lo que deixen per descobrir la lletra y la música, ens ho descobreix ella, l'incomparable artista, ab el seu rostre expressiu, en el que hi condensa tota l'ànima luxuriosa de la ballarina bíblica; la seva passió insana per la *boca roja* del presoner d'Herodes, vessa per tot el seu còs: per la mirada, pel gest, per les contorsions dels seus brassos, pel desllorigament histèric dels seus dits...

En Romboli molt be, també, en el paper de *Johanán*; la Guerrini y en Mariani molt discrets, y els altres ajudant al bon conjunt, lo mateix que l'orquestra que mereix un aplaudiment apart per la justesa y la brillantor donades a la difícil partitura, que va com una seda baix l'entenimentada batuta del gran Beidler.

PRINCIPAL. — El magnífic drama den Rusiñol *El Redemptor* ha portat molta gent al classic teatre y seguirà portantnhi. Pera demà està anunciada l'estrena de *Salomé*, la tragedia d'Oscar Wilde traduïda per en Pena. Vetaquí un moment de consagració definitiva pera la Xirgu.

ROMEA. — *Un cap de nuvol*, comedia en un acte, arranjamet de Joan d'Avinyó, es un passatemp. delicat, discret, d'una senzillesa extremada. Els artistes van ferhi poca cosa y l'obreta va passar... *les de Caín*. S'ha reproduït *Terra Baixa*, valent molts aplaudiments a l'Emilia Baró y an en Guitart, per la esplèndida interpretació que donen als personatges Marta y Manelic. Dimars va reproduir-se també la bonica comedia den Morató *El*

SANTA IGNOCENCIA!...

L'ESPIETA:—Señor maestro: Vidal y Puig 2.º están jugando.
EL MESTRE:—Cállese V.!... ¿No sabe V. que de los que juegan no se puede decir nada?

ESQUELLOTS

Comensem a alegrarnos!...

Ab el proposit, verament lloable, de distreure y animar a Barcelona, se prepara en la Casa gran un programa de festes que, segons noticies, se celebraran durant el vinent mes de Maig.

La cosa, per lo que sembla, va a ferse en gran y sense reparar en gastos. Se parla de batalles de flors, de festes dels mercats, de concursos d'aviació, de *sports* de tots gèneros... vaja, allò que's diu: la mar y ses arenes.

Un parell d'idees oferim a la Comissió.

Donantse l'afortunada casualitat de ser un dels principals directores d'aquestes festes el senyor Vinaixa, ¿no podria afegirse al programa una bona tirada de targetes postals, més o menos cares, y la vinguda d'una tribu africana, més o menos autèntica?

La qüestió, en resum, no diuen que es riure?

Doncs a veure si s'apròfiten les idees que acabem d'apuntar.

A Valencia, aon s'ensajaren per primer cop, sembla que van obtenir un èxit fabulós, y feren riure d'allò més al respectable public.

Al donar compte *El Noticiero* del petit *percance* sofert pel nostre periodich, diu que «ha sido denunciada LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.»

Home, senyor Mencheta: ¿vol fer el favor de dir les coses ab més exactitut?

¿De què'ns ha servit dibuixar una nova capsalera, y fer el sa-

CAP-VESPRE

—Què me'n diu d'aquet cometa, don Cloaldó?

—Cometes, cometes... Una pluja d'estrelles es lo que'ns convindria!...

comensar de les coses, y està en ensaig *Cors de dòna*, den Santiago Rusiñol.

ARNAU.—S'hi ha estrenat darrerament *La víbora*, drama en quatre actes de don A. Fochs Arbós. Aquesta *víbora* es un metge, qui, ab aires de protector, taca ab l'adulteri més vil la casa d'un obrer. Figúrinse si un tal assumpte donarà pasta pera escenes vibrants d'emoció. El bon public de l'Arnau va entregarshi irreflexiu, però sincer y incondicional. El llibre està ben escrit, la majoria dels tipos esbossats ab sort, y algunes de les situacions produeixen l'efecte que l'autor se proposa. La senyora Llorente be, y els altres, ajudantla ab voluntat.

ESPANYOL (Liric-Català).—Cada dia's veu més animat aquet teatre, honra del *Paralelo*. Darrerament s'hi ha donat *L'alegria que passa*, ab una interpretació notabilíssima. L'èxit d'aquesta delicada producció den Rusiñol ha estat gran y sorollós. *Les Roselles*, *La Reina vella* y *La Barca*, continúen representantse, y agraden extraordinariament. Estan ara ensajant algunes obres líriques, entre elles un *vaudeville* picaresc, que, segons noticies, n'hi haurà pera sucarchi cadires y llogarhi pa.

Han de saber també, que al *Nuevo* segueix l'èxit ascensional de *Los perros de presa*, que actualment estan fent forrolla al *Tivoli*; que al *Soriano* s'hi ha estrenat, ab bona interpretació, *La viuda millonaria*, trasplantada pels senyors Palacios y Navarro, aixerit *vaudeville* que interessa y diverteix; que a l'*Eldorado* varen donar, dimars, la primera de *El Paraiso*, que no havem vist encara; y que a l'elegant *Sala Imperi*, la simpàtica Ledesma hi ha fet la protagonista de *La gatita blanca* ab l'absolució del auditori... y del *espectatori*.

L. L. L.

L'HOME DE LES FAROLES

—La fi del món?... Volsthi jugar que també me'n donaran les culpes a mi, si s'ensorra alguna cosa?...

crifici [de suprimir la primera A del títol, si després tot aquest gasto ha de resultar inútil?

Agrairiem de tot cor al *Noticiero* que tingué la bondat de rectificar.

El periòdic denunciat no es LA ESQUELLA, sinó L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Amunt els telescopis!...

Diumenge, a la Sala Doctoral de l'Universitat, tingué lloc la sessió inaugural de l'Associació Astronòmica de Barcelona, havent-se elegit la Junta Directiva, de la qual n'es president el doctor don Esteve Terrades y secretari don Salvador Raurich.

Si la nova Associació vol treballar de debò, no li faltarà enguany feina. Y que pot ser lluida.

Allà als confins de la volta sideral ja hi ha no sé quantes estrelles ab qua que l'esperen.

Es ben digna d'admirarse l'exposició de quadros del pintor senyor Matilla, oberta a ca'n Ribas, de la Plassa de Catalunya.

Moltes de les teles, paisatges plens de llum, rics de color y de perspectiva, impressions de sana naturalesa, notes observades de la costa catalana y trasladades ab perfecte coneixement de la tècnica y ab una veritat poètica adorable, han sigut ja adquirides

GEMMA BELLINCIONI

Creadora de la protagonista de Salomé, òpera del Mestre Ricard Strauss, estrenada al Liceu el passat dissabte.

ventatjosament, y aquest es el millor elogi. També figuren en l'exposició uns quants retrats, originals del mateix artista, de notable paregut y de factura valenta, sense exageracions.

L'enhorabona al distingit pintor.

En Grau Delgado es el critic teatral més divertit de Barcelona.

Troba a un per la Rambla y li diu:

—*Uzté zabe por qué no va gente al teatro?*

—No, home.

—*Puez por loz curaz. Loz curaz tienen la culpa de todo.*

El ciutadà, naturalment, no sab de què ve allò tant inesperat, s'enfada, y diu:

—Y vostè, ¿sab per què n'hi ha tants de capellans?

—No, zeñor.

—Doncs perquè vostè'n tira masses quan enraona. Ho té entès? Y no m'aturi mai més si'm veu sense paraigua!

En el diari den Peris Mencheta va apareixer l'altre dia un kilomètric article del senyor Garcia Faria (don Sebastià), en el qual, parlant de la darrera setmana de Juliol, donava la culpa d'aquells fets a tot el gènere humà... menos als verdaders culpables.

La cosa, encara que sembli extranya, s'explica.

A un senyor que s'ha presentat candidat per concejal y que, a pesar del seu monarquisme, després de treballar con un negre y de gastarse una pila de duros, no treu més que la miseria de 450 vots, se li pot dispensar això y molt més.

No sols de pa viu l'home.

El pataleig, encara que indigest, també es aliment bastant apetitós... quan un se queda sense acta.

Per la curta quantitat de 488 pessetes y mitja, s'ha col·locat al despaig de l'arcalde una estufa elèctrica que, segons notícies, es d'allò més mona.

Y, además de ser mona, té la particularitat de que no escalfa gens ni mica.

No falta qui suposa que això, tractantse d'una estufa, es un gran defecte.

Nosaltres, al contrari, creiem que es una gran qualitat.

¿Volen una manera més senzilla y econòmica d'evitar que'ls senyors que freqüenten el despaig de l'arcalde s'acalorin?

Un dia d'aquets s'estrenarà *Salomé* el Principal.

Malgrat la seva exuberancia de formes y l'atractiu que fóra pel públic, en Jaumet Borràs no hi farà la protagonista.

Aquesta sí que es bona!...

La Comissió municipal de Foment ha acordat suspendre les obres de l'alberg nocturn que s'estava construint a Sant Martí, fins que se sàpiga—diu el dictamen—pera què ha de servir el tal edifici.

Però, que ve de l'hort aquesta Comissió?

Encara no sab què vol dir *alberg*?

Y la paraula *nocturn* ¿tampoc sab quin significat té?

De totes maneres, l'acord dels regidors de Foment ens ve a revelar un fet ben curiós:

El fet de que hi ha al món un Ajuntament que construeix edificis sense saber perquè'ls edifica.

S'ha vist rès més edificant?

Divendres passat va obsequiarse ab un banquet a l'Isidre Nonell.

Com es de suposar, no van assistirhi gitanes ni pobres.

LA CARICATURA EN ALTRES TEMPS

Febrer de 1877.—La figuereta.

En aquest temps ¿quin es l'espanyol que no la fa, la figuereta? (Dibuix de Tomàs Padró.)

No pas perquè haguessin pogut deslluir la festa, sinó perquè els pobres y les gitanes no més són espirituals a la tela.

Això de l'espiritualitat es una cosa ab la que s'hi ha d'anar ab molt cuidado. Tant aviat es, com no es.

Y més vegades no es, que no pas es.

Li succeeix lo que an el triomf den Nonell.

El Noticiero, denunciat el dissapte darrer, no recordem be per quina causa, diu que ha vist molt pròxima una *aurora boreal*.

Cap aont l'ha vista? Cap al Pla de Palacio?

Una altra artista del teatre català que'ns abandona pera sempre.

L'Adelina Sala, l'intelligent actriu que ab tants aplaudiments s'havia enjoiat damunt les taules, y que's trobava ara en la plenitud de ses facultats, acaba de morir, a Girona, víctima d'una ràpida malaltia.

Còmica per temperament, el seu treball anava sempre acompanyat de la discreció y la sinceritat, quan no del geni, ja que havia creat, també, alguns papers difícils, dignes de recordarse y d'imitarse.

D. E. P.

No'ns ha sorprès gens ni mica que *El Diluvio*, convertit, de prompte, en fervent ministerial, vingui dedicant estrepitosos cops de bombo al senyor governador de la provincia.

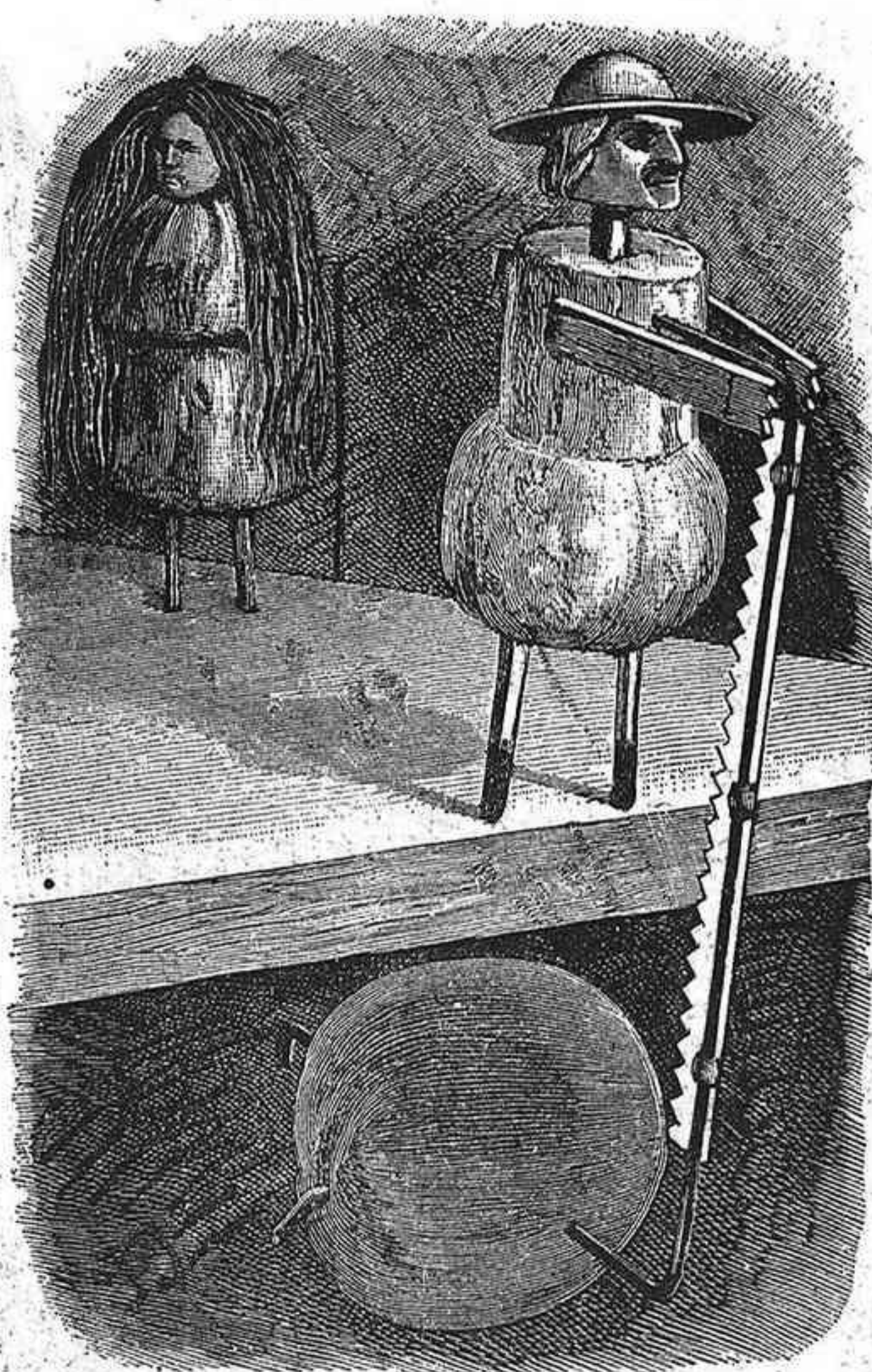
Emperò, recordant l'història—no l'antiga, la nova—del divertit orgue de *las señoritas que solicitan protecció*, se'ns ocorre preguntar:

¿Quin interès tindrà *El Diluvio* en creure que'l senyor Suárez Inclán es un gran governador civil? ¿Què diable'n deurà esperar de Sa Excelencia?

Per lo demés, si nosaltres ens trobessim en el lloc del senyor Inclán, no'ns hi entusiasmaríem pas gaire ab els bombos d'*El Diluvio*.

Encara tenim presentes les frases aduladores que dedicava al senyor Crespo Azorín.

Y recordem la forma ab que va tractarlo quan va veure que'l senyor Crespo Azorín ja no era governador.

Ciències y Paciències

UNA JOGUINA A CAP DINER

EL SERRADOR AUTOMÀTIC

Un tap de suro dels grans, dels del xampany, per exemple, servirà de còs a la perfecció pera construir el nostre serrador-automàtic. Ab tres petits llistonets de fusta formarem el coll y les cames. El cap pot modelarse ab l'ajuda d'una mica de molla de pa, un tros de patata crua o lo que's vulgui, y els brassos, que unirem al tap per medi de dos clauets, podran ser de cartró o de fusta.

Un fil-ferro torsat en àngul recte pels dos caps, farà de contrapès; la una de les dues puntes l'enfonzarem al pit del home; a l'altra extremitat hi clavarem un còs pesant: una poma, una taronja, una patata, etc., adherint al mateix temps al tros de fil-ferro perpendicular una tireta de cartró ab dents, imitant una serra.

Colocat el ninot damunt d'una taula, ben a la vora del cantell, en la forma que indica'l present gravat, procurant que la serra no toqui enlloc, observarem que la figura s'aguanta drete, y si's dona ab la mà un suau impuls al contrapès de sota, la veurem oscilar còmicament, endavant y endarrera, com si realment estigués serrant la taula, fentnos, de passada, les més extranyes y cerimonioses reverències.

Nota: La figura que's distingeix a segon terme del gravat representa la sogra del serrador, que podrà construirse ab els mateixos procediments.

TRENCA-CAPS

GEROGLIFICS

I

P P P P P
E E E E E E E

L'EMBELECU

II

EL PA
LA CARN
EL VI
LA LLET

JOAN ROCABERT

III

SIGNE ARITMETIC
SIGNE ARITMETIC
SIGNE ARITMETIC
SIGNE ARITMETIC
B R
SIGNE ARITMETIC
SIGNE ARITMETIC
K 1910
SIGNE ARITMETIC

RECTOR DE VALLFOGONA

XARADES

I

La primera es mineral,
es per beure la segona,
y, buscant, en poca estona
trobes nom d'home en Total.

F. JOANET

II

—Hu, dos Total
ha pres molt mal.

RAMON VALLS

INTRINGULIS

a . a . a .

Afeginthi 6 consonants, formar el nom
d'un poble català.

C. BALLÓ Y TÒTIL

ANAGRAMA

En Tot va fer un viatge
an el poble de Total
per visità a sa cosina,
que's trobava molt fatal.

MANEL SOMS

GEROGLIFICS

IV

P
O O O

J. FARRÉS G.

V

SID
XUXU
NO TASTA RES

MACO

VI

D 25-25	D 50-50
D 50-50	D 100-100
D 25-25	D 50-50
D 100-100	D 25-25
D 50-50	D 100-100
D 25-25	D 25-25

DON SINFORIANO

SOLUCIONS als darrers Trenca-caps: A la Xarada I: O-re-lla.—A la Xarada II: Mo-re-na.—Al Anagrama: Salvador-Valsador.—Al Quadrat: Tona-Olot-Nora-Atac.—Al Geroglific I: Vivim sotà terrat.—Al Geroglific II: Fòra don Anton, fòra atentats.—Al Geroglific III: Els sabis no creuen, dubten.

RESPOSTES PAGADES

Rafel Font (Habana): Ens ho denunciarien. A segons què y ab segons qui no s'hi pot jugar. L'altra es sentideta, però no diu res de nou.—Ll. Barceló y Bou: Gracies.—R. A. (a) Pau de les Calses Curtes: Una cosa o altra.—Pep Cistellé: Anirà una de les converses.—Ramis: Potser sí.—S. R. Noi de Rubí: No, senyor.—Domingo Ribas: Dolent.—Passé: Doncs, miri no pot pas sé.—Rafel Planes y Tolosa: Els trenca-caps, sí.—M. Llentsà (Sabadell): No'ns convé.—C. D.: ¿Vol que li digui el defecte que hi trobo?... Una petita falta de modestia. Aquell primer vers que diu: si no sapigués fer versos... Encara que se'n sàpiga molt, d'això, sempre es prudent callarho. Que'ns alabin els altres, està bé; però nosaltres mateixos..., la veritat...

DEL JARDÍ DE LES ENSOPEGADES:

Papitu: Al reptar an aquell regidor que posa a les tarjetes augurar per desear, has ensopegat llastimosament. Ni agorero es, com tu suposes, sinò nim de augur, ni agüero té res que veure ab augurio. Augurar vol dir vaticinar, profetisar; augurio, es la profecia; agüero: indicati de malestrugansa pels supersticiosos; agorero: el que fa notar l'agüero... Ja veus, doncs, com varia la cosa, amic Papitu.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

OBRA NOVA

L'eterna qüestió

Pas de comedia

d'Avelí Artís y Balaguer

Un volum cuidadosament
imprès sobre paper verjurat

Preu: 1 pesseta

Las cien mejores poesías líricas de la lengua castellana

escogidas por D. Marcelino Menéndez y Pelayo

Un tomo, ptas. 1

Jacinto Benavente	El Teatro del Pueblo, un tomo	Ptas. 3'50
Jacinto Benavente	De Sobremesa,	» » » 3'50
B. Pérez Galdós	El Caballero encantado	» » » 3
Azorín	ESPAÑA - Hombres y Paisajes.	» » » 3

CARLES RAHOLA

El llibre de l'August d'Alzina

Proleg den GABRIEL ALOMAR

Un volum Ptas. 2

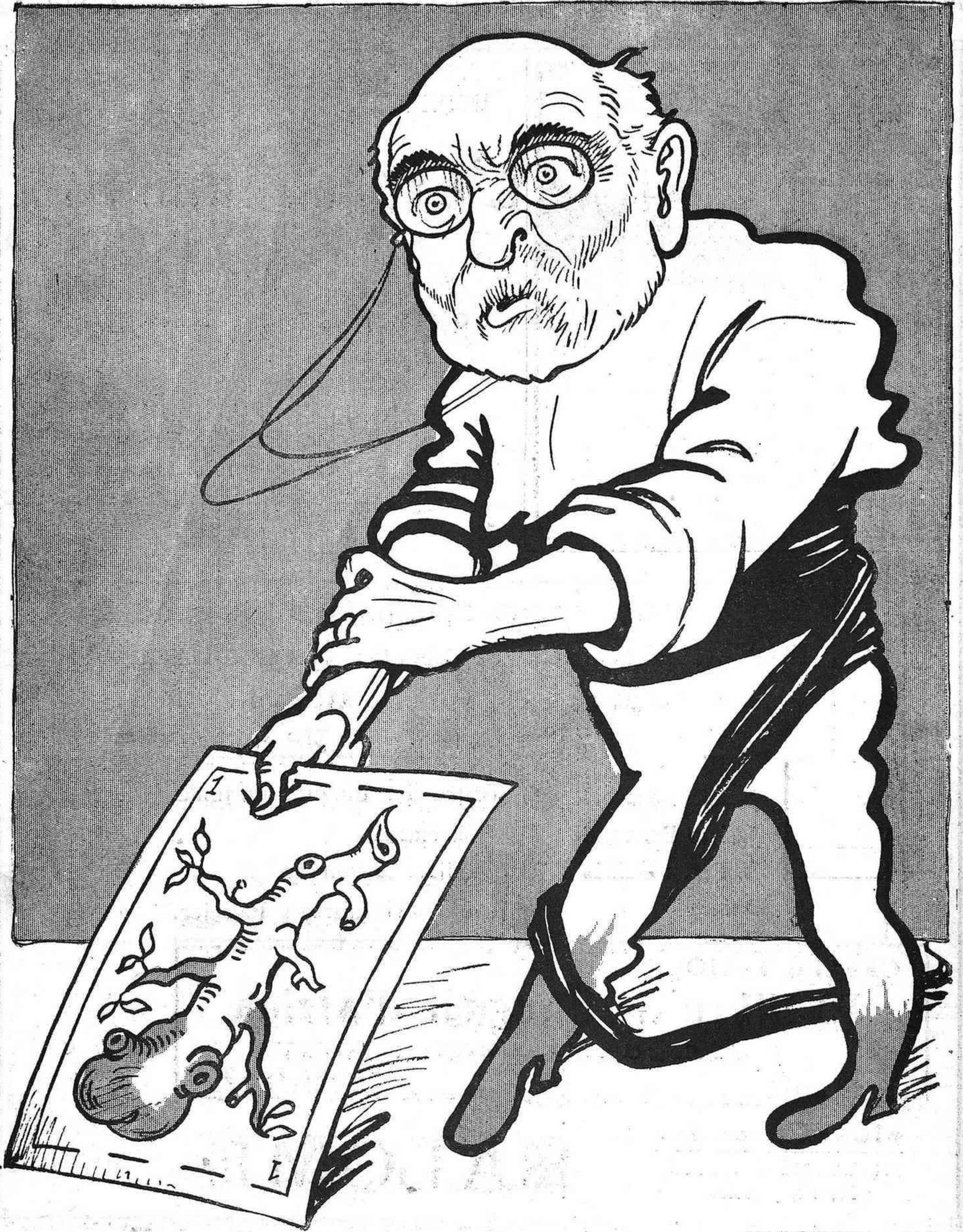
RICARD STRAUSS

TRADUCCIÓ CATALANA

Preu: 2 pessetes

SALOMÉ

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mutuo o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

OH, L'ENERGIA!...

PI'ARÓ

—Nada, jugo bastos!